

ВЕКТОРИ ПОЛІТИКИ КРАЇН ІНДО-ТИХООКЕАНСЬКОГО РЕГІОНУ КРІЗЬ ПРИЗМУ МЕДІА

М. А. Мельник

Анотація. На основі моніторингу ЗМІ у статті аналізуються особливості представлення внутрішньої та зовнішньої політики провідних держав Індо-Тихоокеанського регіону. Автор доходить висновку, що на пріоритетність тематики того чи іншого видання впливає передусім належність медіа до певної країни та його політична орієнтація.

Ключові слова: Індо-Тихоокеанський регіон, медіа, інформаційна політика.

Вступ. Індо-Тихоокеанський регіон є одним із найбільш напружених геополітичних просторів станом на сьогодні. Великі держави все частіше розглядають його в якості обов'язкової складової своїх стратегій, включають до своїх програмних документів, що наочно демонструє зростаючий інтерес світової спільноти до Індо-Тихоокеанського регіону. Не є винятком Україна, яка бажає знайти союзників у цьому, хоч і віддаленому, але важливому регіоні. Одним з ефективних способів дізнатися більше про нього є моніторинг та аналіз місцевих медіа. Кожен таблоїд містить достатньо специфічні погляди на однакові події, що може збігатися з риторикою держави, а може і суттєво відрізнятись. Тому метою цієї статті є з'ясувати особливості представлення зовнішньої політики країн Індо-Тихоокеанського регіону на прикладі 5 найпопулярніших видань. Було обрані такі видання: «The New York Times» (США), «People's Daily» (КНР), «The Korea Times» (Південна Корея), «The Mainichi» (Японія), «The Hindu» (Індія). Всього було використано 5 основних маркерів: згадка тарифної війни, військової активності, екологічних проблем, новин внутрішньої політики та зовнішньополітичної активності «рідної» для держави видання. Результати дослідження узагальнено у табл. 1 [1–5].

Таблиця 1

Частота висвітлення тем щодо політики держав Індо-Тихоокеанського регіону

	The New York Times	People's Daily	The Korea Times	The Mainichi	The Hindu	За всіма виданнями
Всього матеріалів оцінено	560	199	150	170	756	1 835
Згадок тарифної війни	13	8	16	15	12	64
У відсотках	2.32 %	4.02 %	10.67 %	8.82 %	1.59 %	3.49 %
Згадок військової ескалації	5	3	6	10	16	40
У відсотках	0.89 %	1.51 %	4 %	5.88 %	2.12 %	2.18 %
Згадок екологічних проблем	24	6	9	9	18	66
У відсотках	4.29 %	3.02 %	6 %	5.29 %	2.38 %	3.59 %
Новини внутрішньої політики	19	9	12	14	10	64
У відсотках	3.39 %	4.52 %	8 %	8.24 %	1.32 %	3.49 %
Зовнішня політика держави, з якої походить газета	9	12	3	13	15	52
У відсотках	1.61 %	6.03 %	2 %	7.65 %	1.98 %	2.83 %

Джерело: сформовано автором на основі [1–5]

Основна частина. США. Розпочнемо з теперішнього гегемона Індо-Тихоокеанського регіону – Сполучених Штатів Америки. Для аналізу було взяте видання «The New York Times», оскільки воно є одним із найбільших за кількістю читачів і найвпливовішим ЗМІ країни та світу, з якого дістає інформацію величезна кількість споживачів (від звичайних людей до політичних діячів). Отже, найбільш популярною була категорія, яка розповідала про екологічні проблеми. І це не дивно, оскільки газета ґрунтується на більш лівих поглядах, у яких проблема екології є однією з центральних [1].

Другим за популярністю є розділ із новинами внутрішньої політики. Це пов'язано з тим, що як зазначалося вище, «The New York Times» тяжіє до лівих ідей, а нинішній президент США Дональд Трамп поширює праві наративи. Тому внутрішні проблеми країни, яких Америка зазнала після обрання Трампа, широко висвітлюються цією газетою. Наступною є кате-

горія зі згадками тарифної війни. Це також стосується політики нинішньої адміністрації Білого дому, оскільки вони обрали тарифи основним механізмом впливу на економічні відносини з іншими державами. Лише дев'ять разів згадувалася дипломатична активність Вашингтону в Індо-Тихоокеанському регіоні, найчастіше саме в контексті перемовин про зниження тарифів. Найменше згадок було про переміщення військ в Індо-Тихоокеанському регіоні, що може свідчити про те, що в США немає занепокоєння щодо ймовірності можливого зростання воєнних дій у регіоні. Варто зазначити, що подібних згадок усього п'ять і були вони про пересування ВМФ США, одна про громадянську війну у М'янмі та одна про теракт у Пакистані [1].

З огляду на вище наведену інформацію, можна сказати, що США за часів Трампа більше зосереджені на внутрішній політиці та економічному тиску на інші держави. Висвітлення цих проблем пояснюється також тим, що видання є опозиційним до нинішньої адміністрації Білого Дому, тому і намагається вказувати на помилки чинного президента. Популярність екологічної теми певною мірою корелюється з конфронтацією таблоїда з лінією, яку проводить 47-й президент США, який критично ставиться до екологічної проблематики. Слабке висвітлення переміщення військ пояснюється кількома причинами: загалом низькою активністю США в цьому контексті та лівою позицією «The New York Times», яка не вважає військову діяльність своїм пріоритетом.

КНР. Наступне медіа представляє Китайську Народну Республіку, державу, яка хоче витіснити США з місця гегемона в регіоні. У моніторингу використовувалися матеріали «People's Daily», яка є офіційною газетою ЦК КПК. Саме тому за її змістом відтворити офіційну лінію Пекіна. У публікаціях цього видання найчастіше згадується зовнішньополітична активність Китаю, здебільшого це допомога КНР країнам Індо-Тихоокеанського регіону, наприклад: допомога постраждалим після землетрусу в М'янмі, надання лікування людям в Камбоджі. Також значну увагу було приділено інфраструктурним проектам у Камбоджі, Шрі-Ланці, Індонезії та Пакистані у межах ініціативи «Один пояс, один шлях» [2].

Наступними за популярністю були новини, які висвітлювали внутрішню політику Комуністичної партії Китаю, передусім економічні успіхи, що частково пояснюється збільшенням економічної напруги у відносинах зі Сполученими Штатами, включно з тарифною війною. Водночас наголошується те, що США роблять величезну помилку, починаючи тарифні війни з КНР, і що Піднебесна хоче мирного співіснування, але Вашингтон провокує ескалацію. Найменше уваги приділялося екологічній та військовій активності, які висвітлювалися по 6 і 3 рази відповідно. Екологія згадувалася лише під час землетрусів в Андаманському морі у зв'язку з допомогою Китаю постраждалим. Щодо військової активності: один раз розповідалося про китайські навчання біля Тайваню та два рази – про Громадянську війну в М'янмі [2].

Як вже було зазначено, «People's Daily» контролюється Комуністичною партією Китаю. Цим і пояснюється максимально позитивне висвітлення всіх аспектів зовнішньої та внутрішньої політики країни. Пекін через підконтрольну газету поширює наратив про свою миролюбність і економічну могутність, повністю оминаючи неприємні моменти і завжди підкреслює, що все йде на користь Китаю. До того ж робиться акцент на зовнішньополітичних досягненнях, допомозі менш розвиненим державам, характеристиці США як держави-агресора, що провокує КНР до активніших дій. Також КПК нагадує, що вважає Тайвань своєю територією, що об'єднання з материковим Китаєм є незворотнім. У цілому помітно, що газета містить возвеличення Китаю та приниження опонентів, є пропагандистською, орієнтованою більше на внутрішнього споживача.

Республіка Корея. Республіка Корея (РК) є державою, яка нарощує вплив у регіоні. Основним союзником і торговим партнером РК є США, тому і не дивно, що найбільше уваги видання «The Korea Times» приділяло проблемі тарифів з боку США. Якщо брати у відсотковому значенні серед всіх досліджених видань, «The Korea Times» приділили економічним зв'язкам найбільше уваги – майже 11 % згадувань, що можна пояснити тим, що Корея – одна з найбільш швидко зростаючих економік Індо-Тихоокеанського регіону, а тарифна політика Дональда Трампа може негативно вплинути на темпи розвитку економіки Південної Кореї. Також з цим питанням пов'язана увага до зовнішньополітичної активності Республіки Корея.

Хоча вона згадувалася лише 3 рази, але це були важливі перемовини або з США, або з Китаєм, або з Японією стосовно координації спільних дій щодо подолання економічних проблем [3].

Другими за кількістю згадувань були внутрішньополітичні проблеми, що теж легко пояснити, адже зараз Республіка Корея переживає політичну кризу, пов'язану з арештом та судом над президентом Юн Сок Йолем, якому було проголошено імпичмент 4 квітня 2025 р. Імпичмент був спричинений його рішенням у грудні 2024 року запровадити воєнний стан задля тиску на політичних опонентів. Ці дії призвели до того, що почалися масові протести в Сеулі та за шість годин воєнний стан зняли, після чого опозиція ініціювала процедуру імпичменту, яка завершилася тільки у квітні. Далі за кількістю згадувань йдуть екологічні питання, здебільшого вони стосуються лісних пожеж. Незначна кількість згадок була про військову активність, але це не означає, що тема не є важливою для корейського суспільства. На сторінках видання розкривалася проблема можливої війни довкола Тайваню, що двом корейським державам швидше за все доведеться брати участь в конфлікті, хоча й по різні сторони барикад. Наголошувалася важливість нарощування армії та військової співпраці Сеулу з його союзниками по Індо-Тихоокеанському регіону, а саме з Японією, США та Тайванем [3].

Підсумовуючи, можна сказати, що «The Korea Times» неупереджено висвітлює політику Республіки Корея. Автори не давали оцінки діям Юн Сок Йоля та нинішнього президента Лі Чже Мьона. А щодо зовнішньої політики, газета наголошує, що хоча країна й намагається діяти активніше, але досі є залежною від Сполучених Штатів, зокрема в плані безпеки та економіки. Видання вважає, що Південна Корея більше зосереджена на внутрішній та економічній політиці, але починає приділяти увагу власній безпеці, оскільки помічає загострення в Індо-Тихоокеанському регіоні.

Японія. Якщо поглянути на відсоткові значення, то можна помітити, що японське видання виглядає найбільш збалансовано поміж ЗМІ, які аналізуються. Кожен аспект отримав достатньо уваги, що може свідчити, що Японія є регіональним лідером і прагне збільшення свого впливу у всіх галузях: екологічній, безпековій та економічній. Але варто зазначити, що все ж таки найбільше уваги було приділено саме американським тарифам, які сильно вдарили по Японії, хоча вона одна з перших держав, яка почала проводити переговори з Білим домом про зменшення тарифів. Цими обставинами також обумовлена висока зовнішньополітична активність країни. Токіо провів багато перемовин із державами Індо-Тихоокеанського регіону стосовно реакції на американські тарифи [4].

Також багато уваги було приділено внутрішній політиці, оскільки тодішній прем'єр-міністр Ішіба Шігеру здобув перемогу на парламентських виборах 2024 року, але не мав підтримки серед більшості населення японського архіпелагу через корупційні скандали всередині Ліберально-демократичної партії, головою якої був прем'єр-міністр. Наступною за популярністю йде тема військової активності, що не є дивним, оскільки більшість американських військ в Індо-Тихоокеанському регіоні знаходяться саме в Японії, що ставить її в безпосередню загрозу у разі конфронтації між Пекіном та Вашингтоном через острів Тайвань. У Токіо це розуміють і тому бажають збільшити армію, щоб у разі нападу на острів не залишатися беззахисними, у випадку якщо не отримають необхідної підтримки від США [4].

Хоча екологічні проблеми згадувалися найменше, але видання точно не є байдужим до них. Японія є однією з передових держав у розробці екологічних товарів, вона прийшла на допомогу державам Індокитаю, які постраждали від землетрусів.

Отже, «The Mainichi» показує Японію державою, яка вміло балансує між всіма економічними та військовими проблемами, проводячи ефективну політику та розуміючи настрої як всередині Індо-Тихоокеанського регіону, так і за його межами. Що стосується внутрішньої політики, то видання було більш критичним. Хоча автори не давали оціночних суджень, а лише констатували факти, зрозуміло, що всередині японського суспільства був критичний консенсус стосовно внутрішньої політики Ішіби Шігеру, який вже склав обов'язки прем'єр-міністра.

Індія. Варто зазначити, що найбільше матеріалів за згаданими маркерами вийшло саме в індійському виданні «The Hindu», що певною мірою підтверджує статус Індії як регіонально-

го лідера. Найбільше уваги було приділено екологічним проблемам, а саме землетрусам в Андаманському морі, оскільки Індія має спільний кордон із країною, яка найбільше постраждала від них – М'янмою. У перші ж години після землетрусів індійські рятувальники вже були направлені на допомогу постраждалим. Також Індія допомагала іншим постраждалим країнам: Бангладеш та Таїланду. Цим Індія продемонструвала відданість своїм союзникам та вплив у регіоні [5].

Наступною за кількістю згадок йде військова активність. Дивлячись на таблицю можна помітити, що за кількістю згадок Індія випереджає всі інші держави. Така ситуація не є дивною оскільки Індія має доволі напружені стосунки майже з усіма сусідніми державами. Найбільше згадок було про напругу у відносинах з Пакистаном. Індійське видання досі поширює наратив про блискучу перемогу Нью-Делі та можливі майбутні терористичні атаки Пакистану. Наступною за кількістю згадувань була М'янма. Хоча М'янма постраждала від землетрусу, військові дії між хунтою й повстанцями досі там тривають, що непокоїть Індію, адже вона боїться, що це може спричинити міграційну й військову кризу. Тому Індія всіляко намагається припинити або локалізувати воєнні дії. Також увага була приділена заворушенням в Бангладеш, яка є традиційним союзником Індії, яка після повалення про-індійської влади почала дрейфувати в сторону Китаю та Пакистану [5].

Не менш активно висвітлювалася зовнішня політика. Найбільше уваги приділялося державам, які мають вихід до Індійського океану: Шрі-Ланка, М'янма, Таїланд, оскільки Індія прагне створити вісь опору Китаю, який через ініціативу «Один пояс, один шлях» поширює свій вплив на весь регіон. Традиційно для країн регіону індійська газета активно обговорювала тарифи США, але на відміну від інших видань регіону у відсотковому еквіваленті вона приділила цьому найменше уваги. Це пояснюється тим, що Індія, хоч й має тісні економічні зв'язки зі Сполученими Штатами, більше орієнтована на торгівлю з Китаєм та іншими державами Індо-Тихоокеанського регіону. Найменше уваги було приділено внутрішньополітичним новинам, що можна пояснити певною стабільністю всередині індійського суспільства, тому Нью-Делі може дозволити собі зосереджуватися на зовнішньополітичних питаннях [5].

Можна сказати, що «The Hindu» представляє Індію як державу, яка активно формує порядок денний Індо-Тихоокеанського простору. Основну увагу газета приділяє екологічним катастрофам і демонструє готовність Індії до лідерства через надання допомоги постраждалим країнам. Значну роль займає військово-політична тематика, що показує занепокоєння Нью-Делі можливими кризами на кордонах та у союзних державах.

Висновок. Отже, риторика, яку поширює певне видання, насамперед висвітлює стратегії та дії країни, з якої воно походить. Навіть попри те, що ми розглянули опозиційну до Дональда Трампа «The New York Times», США дійсно зосереджуються на внутрішньополітичних питаннях, уникаючи наголосу на військовій тематиці, що свідчить про пріоритет внутрішньої стабільності та економічного тиску як основного зовнішньополітичного інструменту. Китайська «People's Daily» демонструє класичну пропагандистську риторику, підкреслюючи китайську миролюбність, економічну силу та добродійність, водночас активно дистанціюючись від конфліктних тем і формуючи негативний імідж США. Південнокорейська «The Korea Times» акцентує увагу на тарифній політиці США та внутрішній політичній кризі, що підкреслює економічну залежність Сеулу від Вашингтону і водночас намагання посилити регіональну безпеку. «The Mainichi» презентує Японію як збалансованого гравця, який проявляє інтерес до всіх тем, що відображає роль країни в якості стабільного регіонального гравця, який активно реагує на економічні виклики та зміцнює оборонний потенціал на фоні загроз із боку Китаю. «The Hindu» робить ставку на зовнішньополітичну активність, коментує безпекові виклики та екологічні катастрофи, водночас уникаючи висвітлення внутрішніх проблем, що свідчить про амбіції Нью-Делі стати головним стратегічним центром регіону.

Abstract. Based on media monitoring, the article analyzes the peculiarities of presenting the domestic and foreign policies of the leading states of the Indo-Pacific region. The author concludes that the priority of a particular topic in a given publication is primarily influenced by the media's affiliation with a particular country and its political orientation.

Keywords: Indo-Pacific region, media, information policy.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. The New York Times: офіційний сайт. URL: <https://www.nytimes.com/international/>
2. People's Daily: офіційний сайт. URL: <https://en.people.cn/>
3. The Korea Times: офіційний сайт. URL: <https://www.koreatimes.co.kr/?edition=international>
4. The Mainichi: офіційний сайт. URL: <https://mainichi.jp/english/>
5. The Hindu: офіційний сайт. URL: <https://www.thehindu.com/>

УДК 327:329](498)

УКРАЇНА ТА МОЛДОВА У ПРОГРАМНИХ ДОКУМЕНТАХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ РУМУНІЇ

Н. С. Олійник

Анотація. У дослідженні аналізується бачення українського та молдовського векторів зовнішньої політики Румунії у програмних документах політичних партій. Методологічною основою роботи є контент-аналіз та порівняльний аналіз. Одиницею аналізу визначено окреме речення, у якому згадуються Україна або Молдова. Для підвищення точності аналізу згадки було закодовано за змістовими категоріями, що відображають ключові напрями зовнішньополітичного дискурсу, кожна згадка може бути зарахована до кількох змістових категорій.

Ключові слова: зовнішня політика Румунії, програмні документи політичних партій, Україна, Молдова.

Із початком повномасштабної війни в Україні та загостренням євроінтеграційних дискусій у Молдові питання політики Румунії щодо цих країн стало особливо актуальним. Попри значущість регіональних відносин, наразі відсутні роботи, які б систематично аналізували програмні документи румунських політичних партій щодо України та Молдови. Така ситуація обґрунтовує необхідність з'ясування особливостей бачення українського та молдовського векторів зовнішньої політики Бухаресту. Стаття має на меті визначити місце України та Молдови в зовнішньополітичних пріоритетах провідних політичних партій Румунії, встановити можливі наслідки домінуючих у партіях підходів для зовнішньої політики Румунії, її відносин із найближчими сусідами.

Для виявлення тенденцій у політичному дискурсі були проаналізовані програмні документи провідних партій та урядових коаліцій Румунії за останні роки. Джерельну основу дослідження становлять програмні документи урядових коаліцій за 2021–2024 та 2025–2028 роки, що дасть змогу порівняти, як змінився контекст, у якому згадується Україна та Молдова після Російського вторгнення в Україну у 2022 році. Також були використані програмні документи трьох найбільших партій, що входять до складу урядової коаліції, а саме Uniunea Salvați România (укр. Союз порятунку Румунії; USR), Partidul Național Liberal (укр. Національна ліберальна партія; PNL) та Partidul Social Democrat (укр. Соціал-демократична партія; PSD), і програмний документ найбільшої опозиційної партії Alianța pentru Unirea Românilor (укр. Альянс за об'єднання румунів; AUR), аналіз цих документів дасть можливість порівняти підходи до зовнішньої політики у окремих партіях.

Що стосується урядової коаліції, порівняно з програмою 2021–2024 років у програмі за 2025–2028 роки кількість згадок України зросла з 7 до 11. Здебільшого зростання відбулося у контексті безпеки та російської агресії, що є очікуваним наслідком повномасштабного вторгнення Росії в лютому 2022 року. Разом із цим у новій програмі частіше наголошується, що Румунія має сприяти євро-атлантичній інтеграції України, яку Бухарест розглядає, як складову власної безпеки. У цілому збільшилась кількість згадок в контексті співпраці та підтримки, але якщо раніше Україна більше згадувалась в контексті двосторонньої співпраці, то в актуальному документі в пріоритеті є надання допомоги. Питання румунської меншини в Україні, яке в минулій програмі згадувалось тричі, у програмі 2025–2028 років не згадується, схоже, що урядова коаліція вважає безпекову підтримку більш пріоритетним питанням, тому не наголошують на більш проблемних аспектах відносин між країнами. Загалом, особливості згадувань України у програмі за 2025–2028 роки свідчать про прихильне ставлення теперішнього уряду до України [1], [2].